

5.2.2014

Εκτοπλάσματα: Όταν μόνο οι νεκροί μένουν ζωντανοί της Ναταλίας Κουτσούγερα (Dancetheater.gr) Featured

Ομάδα: **Nova Melancholia**

Όταν μόνο οι νεκροί μένουν ζωντανοί [i]

Την προηγούμενη Πέμπτη, στις 23 Γενάρη στα Εξάρχεια, ήρθα τετ-α-τετ με μια σκοτεινή, αιθέρια performance, σε οικεία ατμόσφαιρα σπιτιού, με τα «Εκτοπλάσματα» της ομάδας Nova Melancholia, βασισμένη στην γνωστή ομότιπλη ποιητική συλλογή του Μίλτου Σαχτούρη (1986) και σε σκηνοθεσία του Βασίλη Νούλα. Αδιαμφισβήτητα πρόκειται για μια εναλλακτική παράσταση για λίγους (εξαιτίας της μικρής χωρητικότητας) που συνδυάζει το σωματικό θέατρο με το χορό, το τραγούδι και άλλα στοιχεία παραστατικών τεχνών, θυμίζοντας έντονα ταινίες θρίλερ και «σοκινγκ» drag show. Δημιουργεί ανάμεικτα συναισθήματα που περιγράφουν την αμφισημία και αμφιθυμία του πένθους, όπως η λύπη και η λύτρωση, σε ένα διαρκές φλερτ της επιφάνειας και της κωμικότητας με την βαθύτητα και την τραγικότητα. Η κύρια ροή της επαφίεται στην ατμόσφαιρα «δεύτερων» ταινιών τρόμου, μπόλικου σουρεαλισμού και σκηνών splatter με πρώτες ύλες το κέτσαπ και το νερό, ανάμεσα σε διάσπαρτα κουζινικά σκεύη. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ιδιότυπης αυτής performance είναι μια κλιμακωτή, υποδόρια εμβύθιση του θεατή στα σκοτεινά μονοπάτια του ανθρώπινου συναισθήματος, διακρινόμενη

από μια μετωπική συνομιλία με το (προ-μετα)αίσθημα του θανάτου, η οποία σταδιακά αγκαλιάζει με δέος τον προσωπικό φόβο του παρατηρητή/τριας και παράλληλα τον/την εξοικειώνει και τον/την εκπαιδεύει.

Σε ένα κλίμα δεκαετίας του 80, η performance υλοποιείται από τέσσερις «θηλυκές» παρουσίες (Λήδα Δάλλα, Ελένη Καραγιώργη, Αντιγόνη Ρήγα, Δέσποινα Χατζηπαυλίδου) και τον Βασίλη Νούλα στο ρόλο του μελαγχολικού ερμηνευτή-μελοποιού. Η πλοκή της ξετυλίγεται μέσα από μια ακολουθία σκυθρωπών και συνάμα φωτεινών ποιημάτων, συνοδευμένα από έντονες σωματικές επιτελέσεις, σιωπηλές και «πρωτόγονες» ανθρώπινες εκφάνσεις, αιματηρούς κανιβαλισμούς και αυτοκτονικές στιγμές *ontime*, ακόμα και από μπαλετικές, ακροβατικές στηρίξεις επάνω σε τραπέζια και απρόσμενα strip shows και role dancing. Οι νεκροζώντανοι πρωταγωνιστές περιπλέκουν το συναίσθημα του πένθους με την αίσθηση του τρόμου, την αγριότητα και την ανθρωποφαγία με γρήγορα εναλλασσόμενες σιωπηρές στιγμές εμφατικής εκφραστικότητας που αποπνέουν ενδοσκόπηση. Όλα αυτά μαζί δένονται σε μια παράξενη «λογική» αλληλουχία μέσα από την queer απαγγελία των ποιημάτων του Σαχτούρη με κέντρα την απώλεια, τον αργό θάνατο και μια μολυσματικότητα που προξενεί απέχθεια και ταυτόχρονα οικειότητα. Η λεπτή διαχωριστική γραμμή που ξεδιαλύνει τον «νοερό» από τον «πραγματικό» θάνατο, την «αλληγορική» από την «πραγματική» νοσηρότητα, έρχεται στο επίκεντρο της πραγμάτευσης. Παρά το χτίσιμο αυτής της συνεκτικής αλληλουχίας που ακολουθεί την νεκρώσιμη ποιητική γραμμή του Σαχτούρη, η performance διατηρεί μια ουσιαστική ανοιχτότητα και ελευθερία, προτρέποντας τον θεατή να αναστοχαστεί επάνω σε ευρύτερα θέματα νοήματος της ζωής, σε συνθήκες αστικότητας, βίας και απελευθέρωσης, μοναξιάς, συντροφικότητας και ρευστότητας των ανθρώπινων-ερωτικών σχέσεων και μιας εξουσιαστικής-επιθετικής σεξουαλικότητας ως αντίδοτο του θανάτου. Άλλωστε η φιλία του Σαχτούρη με το θάνατο, πέρα από την αγάπη του για αυτόν, αποτελεί ένα μέσον για να μιλήσει για την ανθρωπότητα, για τα δεινά της και τα φωτεινά ψήγματα της μέσα από το έρεβος.

Ως επί το πλείστον, η performance αυτή βρίσκεται στο όριο της διαδραστικότητας. Παρόλο που τα γεγονότα της εκτυλίσσονται γρήγορα και σε απόσταση αναπνοής από το κοινό, οι ηθοποιοί με διάφορους τρόπους (μακριές σιωπές, μακρόσυρτα βλέμματα, παύσεις και κενά ανάμεσα στις εικόνες) διατηρούν ένα πλέγμα μη εγγύτητας με το κοινό, εμποδίζοντας έτσι τον/την θεατή να παρασυρθεί εξ' ολοκλήρου από το «σοκινγκ» δρώμενο. Κάτι τέτοιο δημιουργεί την δυνατότητα για έναν ενδιάμεσο χωροχρόνο, ανάμεσα στη δράση και στο θεατή, δίνοντας στον τελευταίο/ταία την ευκαιρία να

αφουγκραστεί τόσο το εντύπωμα του θεάματος, όσο και το ίδιο το προσωπικό του/της συναίσθημα που δεν απορρέει απαραίτητα από αυτό που παρακολουθεί, αλλά από μια προσωπική του/της εμπειρία. Θα αναρωτιόμουν εντούτοις τι περιεχόμενα θα εκλάμβανε η performance αυτή σε κάποιον μεγαλύτερο χώρο και με το κοινό διασκορπισμένο σε διάφορα σημεία του.

Και οι τέσσερις γυναικείες πρωταγωνιστικές φιγούρες, κατά τη μεγαλύτερη διάρκεια του έργου, εξαλείφουν τα έμφυλα τους χαρακτηριστικά και συνυπάρχουν ως άφυλα ή ανδρόγυνα τρομακτικά όντα, φοβισμένα αγριεμένα τέρατα, κανιβαλικά και αυτοκαταστροφικά σεξουαλικά υποκείμενα, ψάχνοντας μανιασμένα τη διαφυγή από το θάνατο· εκτοπλάσματα ενός απόξενου κόσμου που έρχονται σε αντίθεση με την φαινομενική ζεστασιά του σπιτιού, αλλά στο τέλος μοιάζουν πιο οικεία από ποτέ. Οι αντιθέσεις επαναλαμβάνονται συνεχώς: Η μοναχική, άτονη ζωή της μυστηριώδους γυναίκας (Ελένη Καραγιώργη) έρχεται σε αντίθεση με το ζευγάρι και τον έρωτα που καταπίνει τους αυτουργούς του. Ο έρωτας και το σεξ ορθώνονται απέναντι στον θάνατο και στην απόγνωση.

Η χημεία των πέντε περφόρμερ και η επιλογή των σκηνών στοιχειοθέτησαν μια δυναμική performance άκρως σχετική με την «ελληνική» κοινωνικο-αισθητική πραγματικότητα. Μας καθήλωσε η ερμηνεία της Δέσποινας Χατζηπαυλίδου με τη ζωντανή αισθαντική αποτύπωση των συναισθημάτων μελαγχολίας, πόνου και υπαρξιακής κενότητας στη ματιά της, της Αντιγόνης Ρήγα με το σαρκαστικό χαμόγελο και το άθεο, αιματηρό γυμνό performance θυμίζοντας έντονα τον Εξορκιστή, της Λήδας Δάλλα με το απρόσμενο strip show-role dancing και του Βασίλη Νούλα με το μελωδικό και ρομαντικό, αλλά και μακάβριο τραγούδι στο αρμόνιο... Και τέλος συγκινηθήκαμε με την Ελένη Καραγιώργη και την μοναχική, «ύποπτη» εκφραστικότητά της, που λέει πολλά περισσότερα από το «μπροστά κείμενο», κλείνοντας την παράσταση με μια *επίσκεψη*, οδηγώντας την αγριότητα του πραγματικού και συμβολικού θανάτου σε μια πύλη γαλήνης· σε ένα ταξίδι που έρχεται ως το τέλος μιας βίαιης και ατέρμονης περιπλάνησης, σε μια ηθική λύτρωση μέσα από τον ειρηνικό θάνατο που προσμένει ο Σαχτούρης, διαμηνύοντας και στο κοινό το προνόμιο των νεκρών: να μην μπορεί να πεθάνει ποτέ πια κανείς.

Ναταλία Κουτσούγερα

Η παράσταση «Εκτοπλάσματα» της ομάδας Nova Melancholia πρωτοπαρουσιάστηκε το Μάρτιο του 2013 (θέατρο Εμπρός και στο σπίτι του Βασίλη Νούλα, Δερβενίων 54,

Εξάρχεια) και ολοκληρώνεται με δυο ακόμα παραστάσεις την Πέμπτη 30 και την Παρασκευή 31 Ιανουαρίου 2014. Ενδέχεται να επαναληφθεί από το Μάρτιο του 2014.

[1] Ο τίτλος του άρθρου εμπνέεται από την ταινία του Jim Jarmusch «Μόνο οι εραστές μένουν ζωντανοί». Η παράσταση που περιγράφεται αντιδιαστέλλεται ωστόσο στη μελαγχολική νωχελικότητα της ταινίας, παρά το κοινό «αιματηρό» περιεχόμενό τους.